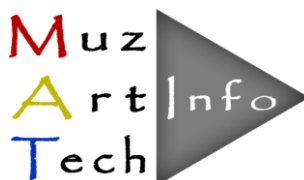

PROGRAM MUZ-INFO

SKRYPT DLA UCZNIĄ

do interdyscyplinarnego programu nauczania
dla gimnazjum

Warszawa, 2014

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

W zestawie do Programu „**MUZ-Info**” przygotowano:

- program nauczania,
- poradnik dla nauczyciela,
- skrypt dla ucznia,
- materiały dydaktyczne (CD)

Program nauczania zgodny z Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dn. 27 sierpnia 2012 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół
(Dz. U. 2012 r. poz. 977).

Autorzy Skryptu dla ucznia:

Anna Dec
Andrzej Kryszewski
Wiesław Mikš
Marzanna Nos
Jolanta Szydłowska-Brewczyk
Dorota Popławska
Beata Zujko

Recenzenci:

Marta Cichoń
Małgorzata Meissner

Projekt pt. „**MUZ-ART-TECH - interdyscyplinarne programy nauczania dla III etapu kształcenia z wykorzystaniem narzędzi informatycznych**”

Numer umowy: UDA-POKL.03.03.04-00-186/12

Okres realizacji Projektu: 01.12.2012 – 30.09.2014

Program opracowany w ramach konkursu Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Priorytet III; Działanie 3.3 Poprawa jakości kształcenia; Poddziałanie 3.3.4 Modernizacja treści i metod kształcenia;
finansowany z Europejskiego Funduszu Społecznego i Budżetu Państwa

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	4
1 MUZYKA	5
1.1 GENEZA MUZYKI	5
1.2 TAŃCE NARODOWE.....	15
1.3 MUZYKA LUDOWA.....	17
1.4 OD OPERY DO MUSICALU.....	18
1.5 KOMPOZYTORZY NAJWIĘKSI Z NAJWIĘKSZYCH	19
1.6 MUZYKA POLSKA XX WIEKU	21
1.7 BLUES	22
1.8 JAZZ.....	23
1.9 ROCK	24
1.10 ORKIESTRA SYMFONICZNA.....	25
1.11 SŁOWNICZEK MUZYCZNY	26
2 GIMNASTYKA I TANIEC	35
2.1 PILATES	35
2.2 HIP-HOP	36
2.3 GIMNASTYKA ARTYSTYCZNA.....	37
2.1 BODY BALL.....	38
3 TECHNIKI INFORMATYCZNE	39
3.1 KOMPUTEROWY ZAPIS I EDYCJA MUZYKI	39
3.2 WINDOWS MOVIE MAKER	40
3.3 KOLAŻ MUZYCZNY	41
3.4 PRODUKCJA WŁASNEJ PŁYTY	42
4 NOTATKI DLA UCZNIA	43

WPROWADZENIE

Lubisz słuchać muzyki - więcej kochasz muzykę. Słuchasz jej przy każdej możliwej okazji, w autobusie, na przerwach w szkole, w domu, przed snem? Jesteś osobą, w której sercu żyje muzyka? A może nawet uważasz, że fajnie by było samemu coś skomponować, przenieść to, co masz w sercu na papier. Tu pojawiają się pierwsze problemy - nie wiesz zbyt wiele o tworzeniu muzyki, chciałbyś poszerzyć swoje horyzonty, ale nie wiesz jak? Na zajęciach Muz- INFO otworzymy przed Tobą drzwi do nieograniczonych możliwości w tworzeniu muzyki, jakie oferują Ci programy komputerowe (od muzyki klasycznej, przez elektronikę, do nawet disco).

Każdy gatunek muzyczny może zostać stworzony w Twoim własnym, całkowicie profesjonalnym studiu nagraniowym znajdującym się w Twoim komputerze - kto wie, może zapoczątkujesz zupełnie nowy gatunek muzyki!

Aby efekty Twojej pracy były sprawdzone i praktycznie wykorzystane, na lekcjach wychowania fizycznego będziesz tańczył i ćwiczył do własnych kompozycji muzycznych.

1 MUZYKA

1.1 Geneza muzyki

GENEZA MUZYKI

PREHISTORIA

Badacze początków muzyki budują naukowe hipotezy na temat powstania muzyki. Niektóre z nich twierdzą, że muzyka wywodzi się ze śpiewu ptaków naśladowanego przez ludzi. Inne, że z naśladownictwa głosów zwierząt podczas polowań, z dźwięków wydawanych przez człowieka w celach porozumiewawczych, ostrzegawczych i sygnalizacyjnych. Była obecna w tańcu, czy raczej w rytualnych podskokach oraz w odgłosach towarzyszących pracy pierwotnych ludzi. Najstarszym instrumentem, z tego okresu są kości mamuta które, uderzane o siebie, nadawały rytm rytualnym obrzędom.

STAROŻYTNOŚĆ

To okres rozwoju muzyki. Największy dokonał się w starożytnej Grecji, gdzie powstały trzy znane nam z nazwy instrumenty muzyczne - lira, aulos i gitara. Muzyka świata starożytnego związana była z wierzeniem i obrzędami, łączono ją z bogami oraz kosmosem, przypisując jej znaczenie symboliczne.

ŚREDNIOWIECZE

Muzyka podporządkowana była Kościołowi, dlatego tworzono wtedy najwięcej muzyki religijnej. Powstawały zespoły przykościelne, które wykonywały ją jednogłosowo. W VIII w. w Anglii na dworze króla Franków pojawiają się organy. A zatem obok śpiewania chorału gregoriańskiego bez akompaniamentu instrumentalnego – rozwija się także wokalnie-instrumentalna muzyka religijna oparta na brzmieniu organów. Poza chorałem, już w IX w. mamy już do czynienia z muzyką wielogłosową, która ostatecznie przeradza się w „*discantus*” (misterny śpiew dwugłosowy).

Na dworach królewskich i rycerskich rozwija się muzyka **trubadurów**, grających na harfach, czy lutniach. Jarmarki i wsie rozbrzmiewają śpiewem wędrownych **rybaltów**.

Najstarszą pieśnią polskiego śpiewnika narodowego jest **Bogurodzica**. Znana dziś jako pierwsza pieśń hymniczna w języku polskim.

Kalendarium muzyczne epoki:

- Pieśń „*Oj, chmielu chmielu*”- najstarszy utwór polski
- Początki chorału w Polsce (Poznań)
- Ok. 1600 r. *Sakramentarium tynieckie*, najstarszy polski zabytek nutowy
- Pierwsze szkoły katedralne
- Przełom X/XI w. podstawy tysiącletniej muzyki cerkiewnej
- 1190 Organy na dworze Kazimierza Sprawiedliwego
- Wprowadzenie śpiewu trójgłosowego do muzyki religijnej
- Przełom XII/XIII w. *Szkoła Notre Dame - Perotinus Wielki* – twórca pierwszego utworu czterogłosowego
- XIII w. początek teatru polskiego, dramat liturgiczny
- Ok. 1230 - 60 Działalność Wincentego z Kielczy - pierwszego znanego imieniem kompozytora polskiego
- 1250 - 54 Powstanie *Gaude mater Polonia*
- Przełom XIII/XIV w. Pieśń *Bogurodzica*, pierwszy hymn z tekstem polskim
- Ok.1310 *Sumer is icumen in* – najstarszy kanon (Anglia)
- 1407 r. pierwszy zapis *Bogurodzicy*
- 1447 r. *Pieśń o Wklefie* J. Gałki

RENEZANS

W renesansie zaczęto uważać muzykę za sztukę - wynik wiedzy, umiejętności i talentu. Zwracano uwagę na wartość muzyki i na jej wpływ na człowieka. Tu kompozytor stał się mistrzem, teoretyk natomiast jedynie osobą zajmującą się zapisywaniem i porządkowaniem zdarzeń. To rozwój polifonii, czyli wielogłosowości - wykorzystującej kilka samodzielnych linii melodycznych w tym samym czasie. Istotnym elementem tej muzyki jest sztuka kontrapunktu. Najwspanialej muzyka renesansowa rozwijała się w Niderlandach (w mszach i motetach wprowadza się jednolity tekst słowny dla całego utworu). Koniec renesansu to przede wszystkim działalność artystyczna włoskich muzyków *Giovanniego Pierlugiego da Palestrina i Orlando di Lasso*. Polską

muzykę renesansowa reprezentuje Waclaw z Szamotuł (np. kołysanka „Już się zmierzcha”). Jego motety mogły śmiało konkurować z mistrzostwem *Palestriny*.

Kalendarium muzyczne epoki:

- Przełom XV/XVI w. muzyka do obrzędu koronacyjnego królów polskich
- *Mszał wrocławski*, najstarszy polski druk muzyczny
- 1507 Otwarcie oficyny wydawniczej H. Wietora w Krakowie, najważniejszej dla polski muzyki renesansowej
- 1526 Grandauł tarnowski
- 1535 Urodził się M. Gomółka, twórca pierwszego polskiego śpiewnika
- 1537 - 48 Tabulatura organowa Jana z Lublina - jeden z największych zabytków europejskiej muzyki organowej
- ok. 1550 rozkwit motetu renesansowego (G.P da Palestrina, O. di Lasso)
- 1559 Hymn *Modlitwa za Rzecz Pospolitą naszą i za Króla*
- 1567 *Misa Papae* Marcelli G. P. da Palestriny czołowy utwór muzyki renesansowej
- 1580 Melodie na *Psalterz polski* Mikołaja Gomółki
- Powstanie *Cameraty Florenckiej*, początki nowego stylu w muzyce
- 1584 Powstaje Accademia di Santa Cecilia w Rzymie
- 1587 Pierwsza księga madrygałów C. Monteverdiego
- 1588 Pieśń *Kalliopy słoweńskiej* K. Klabona
- ok. 1590 Powstanie opery (Włochy)

BAROK

Barok w muzyce rozpoczął się powstaniem nowej formy wokально-instrumentalnej - opery. Najwybitniejszym kompozytorem tego okresu jest niewątpliwie *Jan Sebastian Bach*, autor wielu utworów orkiestrowych i organowych (chorałów, preludia, toccat, fug, wariacji, fantazji), a także instrumentalno-wokalnych. Jego twórczość to kłamra zamykająca epokę baroku.

Claudio Monteverdi to artysta, który stworzył podstawy nowoczesnego kształtu dzieła operowego (rozbudował i usamodzielniał orkiestrę towarzyszącą śpiewakom operowym. Wprowadził arie i duety). Barok to również okres krystalizacji nowych form utworów instrumentalnych: sonaty skrzypcowej, koncertu i suity. Koncert barokowe to forma stworzona przez *Arcangelo Corelli*, jednak największą sławę w tej dziedzinie zyskał *Antonio Vivaldi* („Cztery pory roku”).

Niezaprzeczalnie najwybitniejszym przedstawicielem muzyki baroku, tworzącym w Anglii jest *Jerzy Fryderyk Haendel*, twórca muzyki organowej, skrzypcowej, fortepianowej oraz

innych utworów instrumentalnych (np. słynnych *Concerto grosso*), a także oper (*Juliusz Cezar, Almira*) i oratoriów (*Mesjasz*).

Kalendarium muzyczne epoki:

- 1597 *Dafne* J. Periiego – pierwsza opera
- 1607 Opera *Orfeusz* C. Monteverdiego
- 1610 *Magnificat* C. Monteverdiego
- 1626 pierwsze przedstawienie operowe na dworze królewskim w Warszawie
- 1630 zbiór kolęd *Symfonie anielskie* J. Żabczyca
- 1636 Odkrycie rezonansu akustycznego (M. Mersenne)
- 1649 - 55 Pękiel kapelmistrzem królewskim
- 1650 Najstarsza pieśń myśliwska *Siedzi sobie zając pod miedzą* H. Przetockiego
- 1669 *Missa pulcherrina* B. Pękiela
- 1724 Pierwszy publiczny teatr operowy ”Operalia” w Warszawie
- 1724 Opera *Juliusz Cezar* J. F. Haendla
- 1725 Cztery pory roku, koncerty skrzypcowe op. 8 nr 1-4 A. Vivaldiego
- Wielka Msza h-moll J.S. Bacha
- 1734 umiera G.G. Gorczycki, ostatni z wielkich kompozytorów polskiego baroku
- 1736 J.S. Bach otrzymuje od Augusta III tytuł „nadwornego kompozytora króla polskiego, elektora saskiego i wielkiego księcia litewskiego”
- 1741 *Oratorium Mesjasz* J.F. Haendla
- 1750 Śmierć Jana Sebastiana Bacha

KLASYCYZM

to okres w rozwoju muzyki pomiędzy barokiem a romantyzmem. Styl klasycystyczny w muzyce ujawnił się w drugiej połowie XVIII wieku. Po barokowym bogactwie formalnym i upodobaniu do kontrastów zwrócono się w stronę przeciwną, ku przejrzystości, symetrii i równowadze w stosowaniu środków artystycznych. Kompozytorzy odeszli od skomplikowanych technik polifonicznych, preferując znacznie bardziej klarowną pod względem strukturalnym muzykę homofoniczną. Najczęściej używane przez nich formy to rondo, wariacje i sonata, z tego względu nazwane później formami klasycznymi. Wielkim centrum muzyki klasycznej stał się Wiedeń, dzięki tworzącym tam trzem wybitnym kompozytorom, tzw. „klasykom wiedeńskim”: J. Haydnowi (1732-1809), W.A. Mozartowi (1756-1791) oraz L. Beethovenowi (1770-1827). To właśnie im muzyka zawdzięcza tzw. „formę sonatową”.

Kalendarium muzyczne epoki:

- 1750 Pierwsza polska symfonia J. Szczurowskiego
- 1756 urodził się Wolfgang Amadeusz Mozart
- 1762 Opera Orfeusz i Eurydyka Ch.W. Glucka
- 1765 Urodził się M. K. Ogiński
- 1768 - 72 Pieśń konfederatów
- 1771 Symfonia d-dur A. Haczewskiego
- 1770 Urodził się Ludwik van Beethoven
- 1772 Symfonia fis-moll nr 45 „Pożegnalna” J. Haydna
- 1778 Pierwsza opera polska *Nędza uszczęśliwiona* M. Kamińskiego
- 1787 Opera Don Giovanni i serenada *Eine kleine Nachtmusik* W.A. Mozarta
- 1788 Symfonia G-dur nr 92 „Oksfordzka” J. Haydna
- 1791 Śpiewogra (opera) *Czarodziejski flet* W.A. Mozarta
- 1792 Pieśń *Kiedy ranne wstają zorze, Bóg się rodzi* (sł. F. Karpiński)
- 1792 Pieśń francuska *Marsylianka* C. R. de L’Isle’a
- 1794 Śpiewogra *Cud mniemany, czyli Krakowiacy i Górale* J. Stefaniego
- 1797 *Pieśń Legionów Polskich we Włoszech – Mazurek Dąbrowskiego* J. Wybickiego
- 1798 Oratorium *Stworzenie świata* J. Haydna
- 1805 *Msza F-dur* I.J. Cybulskiego pierwszą zachowaną mszą z tekstem polskim (tekst F. Wężyka)
- 1803 III Symfonia Es-dur op.55 „Eroica” L. Van Beethovena
- 1808 L. Van Beethoven: V Symfonia c-moll op. 67 I IV Symfonia F-dur op. 68 „Pastoralna”
- 1809 Zmarł J. Haydn
- 1810 w Żelazowej Woli urodził się Fryderyk Chopin
- 1813 Urodzili się: R. Wagner i G. Verdi
- 1816 Opera *Cyrulik sewilski* G. Rossiniego
- 1816 Śpiewogra *Zabobon, czyli Krakowiacy i Górale* K. Kurpińskiego
- Hymn Boże, coś Polskę
- 1817 Pierwsze kompozycje F. Chopina (polonezy)
- 1821 Pierwsza opera romantyczna *Wolny strzelec* K.M. Webera
- 1824 IX Symfonia d-moll op. 125 z hymnem *Oda do radości* L. van Beethoven

ROMANTYZM

Najwyższym celem romantyków było połączenie religii, nauki i życia w jedną wyższą, wspólną jakość, jaką była sztuka. Najkrócej można powiedzieć, że romantyzm zrodziła potrzeba i pragnienie wolności. Ta idea pozostała żywa we wszystkich następnych pokoleniach twórców, aż do dnia dzisiejszego.

Fryderyk Chopin stworzył styl narodowy oparty na wykorzystaniu polskiej muzyki ludowej w dziełach fortepianowych, wskazując drogę innym kompozytorom całej Europy (*Musorgski; Rymnij Korsakow; Grieg; Smetana; Dworzak*).

Wielkie znaczenie dla romantyzmu miały ruchy narodowe. Nawiązywała do nich tworząca się w XIX w. wielka folklorystyka – nauka badająca kulturę ludową poszczególnych narodów. W muzyce ruch narodowy znalazł swoje odbicie w powstających w tym czasie tzw. **szkołach narodowych**. Kompozytorzy zaczęli interesować się rodzimym folklorem, przedstawiając w utworach sceny z historii swojego narodu, poszukiwali dawnych legend, mitów i baśni. Najstynniejsze szkoły narodowe to:

- „**Rosyjska szkoła narodowa**” tzw. Potężna Gromada (*Michał Glinka, Milij Balaikirie, Aleksander Borodin, Cezary Cui, Aleksander Dargomyżski, Modest Musorgski* – twórca opery *Bory Godunow*, *Nikołaj Rimski-Korsakow*). Najwybitniejszym przedstawicielem romantyzmu rosyjskiego jest *Piotr Czajkowski*, twórca min. baletów *Jeziro labędzie*, *Dziadek do orzechów*, opery *Eugeniusz Oniegin*, VI – symfonii h-moll „*Patetycznej*”.
- „**Niemiecka szkoła narodowa**”- reprezentowana przez *Karola Marii von Webera*, autora min. opery *Wolny strzelec*. Apogeum kierunku narodowy osiągnął w dziełach Ryszarda Wagnera, twórcy „dramatu muzycznego”. Przyświecała mu idea dzieła syntetycznego, w którym muzyka, słowo, gest, ruch i scenografia tworzą nierozdzielna całość, a każdy z tych elementów traktowana jest na równych prawach
- „**czeska**” związana z twórczością *Bedrzych Smetany* i *Antoniego Dworzaka*.
- „**polska szkoła narodowa**”, której głównymi twórcami są *Fryderyk Chopin* i *Stanisław Moniuszko* oraz etnograf i muzyk *Oskar Kolberg*.

Nowym zjawiskiem w muzyce epoki Romantyzmu była tzw. **programowość**. *Hektor Berlioz* i *Franciszek Liszt*, twierdzili że muzyka powinna być wyrazicielką treści pozamuzycznych, np. literackich. Franciszek Liszt stworzył, a Ryszard Strauss następnie rozwinął „*poemat symfoniczny*”. Przykładem muzyki programowej może być „*Symfonia fantastyczna*” *Berlioza*, czy też „*Mazepa*” *Liszta*.

W latach osiemdziesiątych XIX w. zaczął się jednak odwrót od romantyzmu, czego efektem była muzyka modernistyczna.

Kalendarium muzyczne epoki:

- 1819 Urodził się Stanisław Moniuszko
- 1827 Zmarł Ludwik van Beethoven

- Cykl 24 pieśni Podróż zimowa F. Schuberta
- 1829 - 30 koncert fortepianowy f-moll F. Chopina
- 1830 Koncert fortepianowy e-moll F. Chopina
- 1830 Symfonia fantastyczna H. Berlioza, początek rozwoju formy poematu symfonicznego
- 1829 *Wilhelm Tell* opera romantyczna G. Rossiniego
- 1831 Pieśń *Warszawianka* k. Kurpińskiego
- 1831 *Stabat Mater* G. Rossiniego
- Etiuda c-moll op.10 nr 12 „*Rewolucyjna*” F. Chopina
- 1833 - 35 *Karnawał*, cykl 21 utworów fortepianowych R. Schumanna
- 1835 Urodził się H. Wieniawski
- 1836 Ballada g-moll op.23 F. Chopina
- 1836 *Życie za cara*, pierwsza opera M. Glinki, twórcy rosyjskiej szkoły narodowej
- 1837 Pierwsze utwory S. Moniuszki
- 1846 - 47 S. Moniuszko pisze operę *Halka*
- 1851 Opera *Rigoletto* Verdiego
- 1853 *Traniata*, najpopularniejsza opera G. Verdiego
- 1858 Operetka *Orfeusz w piekle* J. Offenbacha
- 1861 - 64 S. Moniuszko pisze operę *Straszny dwór*
- 1863 *Walc Mefisto* F. Liszta
- 1865 Opera *Tristan i Izolda* R. Wagnera
- 1866 Czeska opera narodowa *Sprzedana narzeczona* B. Smetany
- 1869 Ostania opera S. Moniuszki *Paria*
- 1872 Zmarł Stanisław Moniuszko
- 1871 Opera *Aida* G. Verdiego
- 1875 Opera *Carmen* G. Bizeta
- 1876 Balet *Jezioro łabędzie* P. Czajkowskiego
- Suita *Peer Gynt* E. Griega
- 1882 Urodził się Karol Szymanowski i Igor Strawiński
- 1887 Pierwsza opera W. Żeleńskiego *Konrad Wallenrod* (wg A. Mickiewicza)
- 1887 *Szeherezada*, suita symfoniczna N. Rymskiego-Korsakowa
- 1887 *VIII Symfonia c-moll* A. Brucknera zwana „koroną twórczości najwybitniejszego symfonika romantyzmu”
- 1892 Balet *Dziadek do orzechów* P. Czajkowskiego
- 1893 Opera dziecięca *Jaś i Małgosia* E. Huperdincka
- Opera komiczna *Falstaff* G. Verdiego
- 1895 Poemat symfoniczny *Dyl Sowizdrzał* R. Straussa
- 1896 Opera *Goplana* W. Żeleńskiego
- 1896 *Cyganeria*, opera G. Pucciniego
- 1897 – 98 Pierwsze utwory M. Karłowicza (pieśni solowe, *Serenada na orkiestrę*)
- 1897 *Uczeń czarnoksiężnika* scherzo symfoniczne P. Dukasa
- 1899 *Finlandia*, poemat symfoniczny J. Sibeliusa
- 1900 Opera *Tosca* G. Pucciniego

MUZYKA IMPRESJONISTYCZNA

Impresjonizm

w muzyce to określenie kierunku (termin zapożyczony z francuskiego malarstwa II połowy XIX wieku) stworzonego przez Claude Debussy'ego. Rzekomy rozkwit kierunku wypaść miał na ostatnią dekadę XIX wieku i pierwszą XX wieku.

Słowa impresjonizm (fr. *impression* - wrażenie) użyto wobec muzyki po raz pierwszy w charakterze krytyki, wobec utworu: *Wiosna na orkiestrę i chór żeński* Claude'a Debussy'ego, pisząc: „...Pan Debussy... ma widoczną, a nawet zbyt widoczną skłonność do poszukiwania niezwykłości. Stwierdza się u niego poczucie barwy muzycznej, wszelako nadmiar tego poczucia każde mu łatwo zapominać o znaczeniu precyzji w rysunku i formie. Należałoby sobie wielce życzyć, aby wystrzegał się owego mętnego impresjonizmu, który jest jednym z najgroźniejszych wrogów prawdy w dziełach sztuki”.

WIEK XX i XXI

Wiek dwudziesty przyniósł wiele zmian w muzyce. Kompozytorzy zaczęli eksperymentować, poszukując nowych form, i sposobów wyrazu muzycznego. Jednym z nowopowstałych gatunków był Jazz. Zespół wykonawczy składa się przede wszystkim z instrumentów dętych blaszanych oraz z perkusyjnych. Do najwybitniejszych twórców tego gatunku należą Charles Parker i Louis Armstrong. Po wojnie powstało wiele nowych gatunków muzyki rozrywkowej, które rozwijają się do dziś, w pewnym sensie usuwając klasykę w cień.

Kalendarium muzyczne epoki:

- 1901 Otwarcie pierwszej polskiej filharmonii w Warszawie
- 1903 Najsłynniejsze polskiego oratorium *Quo vadis* F. Nowowiejskiego
- 1904 Oratorium *Madame Butterfly* G. Pucciniego
- 1904 - 06 Poemat symfoniczny *Odwieczne pieśni* M. Karłowicza
- 1905 *Wesoła wdówka*, operetka F. Lehàrta

- 1909 Opera *Elektra* R. Straussa
- 1910 Hymn *Rota* F. Nowowiejskiego
- 1911 Komiczna *Godzina hiszpańska* M. Ravela
- Balet *Święto wiosny* I. Strawieńskiego
- 1914 - 16 K. Szymanowski pisze *III Symfonię*
- 1915 *Księżniczka czardasza*, operetka Kálimána
- 1917 Pieśń *My, Pierwsza Brygada* T. Biernackiego i A. Hałacińskiego
- 1918- 24 K. Szymanowski pisze operę *Król Roger*
- 1919 Opera *Miłość do trzech pomarańczy* S. Prokofiewa
- 1921 Balet *Pan Twardowski* L. Różyckiego
- 1924 *Błękitna rapsodia* G. Gershwina
- 1927 Oratorium *Król Edyp* I. Strawieńskiego
- 1928 *Bolero* M. Ravela
- 1935 Balet *Harnasie* K. Szymanowskiego
- 1941 *VII Symfonia C-dur Leningradzka* D. Szostakowicza
- 1944 Balet *Kopciuszek* S. Prokofiewa
- 1945 Opera *Peter Grimes* B. Brittena
- Śmierć Antona Webera i Beli Bartóka
- 1946 III Symfonia „Liturgiczna” A. Honeggera
- 1848 Pierwszy koncert muzyki konkretnej (Paryż) P. Schaeffera
- 1956 *I Festiwal Muzyki Jazzowej* w Sopocie (potem „Jazz Jamboree” w Warszawie)
- *Canticum sacrum* I. Strawieńskiego
- I Międzynarodowy Festiwal Muzyki Współczesnej „Warszawska Jesień”
- 1962 Początki działalności zespołu *The Beatles*
- 1966 Album The Rolling Stones z ich największymi przebojami *Satisfaction*
- Prawykonanie *Pasji wg Św. Łukasza* K. Pendereckiego
- 1969 Pierwsza rock-opera *Tommy* P. Towshenda
- Prapremiera opery *Diabły z Loudun* K. Pendereckiego
- 1971 umierają Igor Strawieński i Louis Armstrong
- 1973 *Krzesany* W. Kilara
- 1978 Musical *Evita* A. Lloyd Webbera
- Opera *Raj utracony* K. Pendereckiego
- Dramat muzyczny *Maria Stuart* R. Twardowskiego
- Prawykonanie III Symfonii W. Lutosławskiego
- 1980 - 81 A. Lloyd Webber pisze musical *Koty*
- 1991 W. Lutosławski otrzymuje „Polar Music Prize”, najwyższą nagrodę muzyczną
- 1994 zmarł W. Lutosławski
- 1998 zmarł dyrygent H. von Karajan
- R. Charles, najwybitniejszy przedstawiciel rytmu and bluesa, otrzymuje „Polar Music Prize” (tzw. muzycznego nobla)
- 2000 Kantata o św. Wojciechu H.M. Góreckiego
- 2005 Oscar dla Jana A.P. Kaczmarka za muzykę do filmu *Marzyciel*

MUZYKA AMERYKAŃSKA

Muzyka amerykańska ma europejskie korzenie z wpływami różnych kultur. Georg Gershwin łączył klasykę z jazzem, **John Cage** „eksperymentował z fortepianem”. Jednym z pierwszych kompozytorów, którzy zdecydowali o kierunku w jakim podążała muzyka amerykańska był **Scott Joplin**. Stworzył on klasyczny ragtime, na którym wzorowało się później wielu innych kompozytorów.

Bardzo ważna **była** rola **Georga Gershwina** (1898-1937), który działał w czasie zalegalizowanej segregacji rasowej. Pomimo tego w swojej muzyce łączył styl klasyczny z ogromnym wpływem muzyki afroamerykańskiej a szczególnie jazzu. Gershwin był pianistą i kompozytorem. Komponował muzykę na sceny Broadwayu jak i muzykę przeznaczoną do sal koncertowych.

Charles Ives to kompozytor, który swoje utwory wydawał za własne pieniądze. Był jednak prekursorem bardzo wielu środków używanych przez kompozytorów XX wieku. Ives uważał, że wszelka aktywność człowieka, również artystyczna, musi służyć najwyższemu ideałom, wspólnemu dobru. Jego utwory mają więc często wymiar filozoficzny np. „Pytanie bez odpowiedzi”. W swojej twórczości stosował nowatorskie zabiegi: zrezygnował z kreski taktowej, dzielił wartości rytmiczne na wiele części np. 5 lub 9, stosował klastery, w niektórych swoich utworach stosuje ćwierćtony, collage - często z wykorzystaniem muzyki popularnej, marszów z parad lub klasycznej (np. w II sonacie Concord cytuje motyw V symfonii Beethovena)

John Cage, którego twórczość można uznać za ikonę muzycznej awangardy. To z jego nazwiskiem wiążą się w muzyce takie zjawiska jak: aleatoryzm (wprowadzenie idei przypadkowości), *fortepian preparowany* (wyposażenie strun fortepianu w różne nakrętki, gumki, muzyka elektroniczna (wydarzenie muzyczno-literacko-teatralne z elementami przypadkowości). Przykładem „utworu”, który zainicjował dyskusję o granice muzyki była kompozycja *Tacet 4'33"* którego partytura nie zawiera ani jednego dźwięku, a muzyka (zgodnie z opinią Cage'a) tworzy się sama przez wszystko co w trakcie tego czasu brzmi i szumi.

Zupełnie klasycznych środków używał natomiast w swojej twórczości **Leonard Bernstein**, który skomponował m.in. jeden z najslynniejszych musicali *West Side Story* (1956). Jednym z ważniejszych kompozytorów muzyki jest też **Philip Glass**, którego twórczość często zalicza się do minimalizmu. Oprócz symfonii i oper komponuje również muzykę do filmów np. „*Godziny*” z 2000 roku.

TAŃCE NARODOWE

Polonez

- taniec kołowy. Rozwinął się z tańca polskiego XVIII w. który z kolei wywodzi się z typu tańca chodzonego występującego w XVII w. pod nazwą pieszego lub chmielowego powstałego z obrzędowych wiejskich tańców weselnych, od których oderwał się, usamodzielnił i pod nazwą taniec polski wszedł do repertuaru dworzków szlacheckich. Cechy: Dostojny, raczej powolny, akcent na *raz*, metrum 3/4.

Polonez jest tańcem zespołowym. Pary ustawiają się jedna za drugą, chłopcy po lewej stronie dziewczyny po prawej. Oboje zwracają się twarzami do kierunku tańca. Tancerz podaje tancerce prawą rękę, na którą ta kładzie swoją lewą rękę. Połączone w ten sposób ręce wysuwają nieco do przodu, równoległe do posadzki lub na wysokość piersi. Ramiona zginają lekko w łokciach. Ręce zewnętrzne swobodnie opuszczone. Tancerka musi ująć prawą ręką suknie a tancerz oprócz lewą rękę na biodrze lub dłonie trzymać przy lampasach spodni. Sylwetki tańczących muszą być wyprostowane, głowy dumnie wzniesione.

Najbardziej znane w świecie polonezy komponował *Fryderyk Chopin*, czego przykładem jest *Polonez As-dur*, często kojarzony z Polską. W swoim dorobku polonezy mają także *Stanisław Moniuszko* oraz *Michał Kleofas Ogiński* – „*Pożegnanie Ojczyzny*”. Również wielu zagranicznych kompozytorów takich jak *Johann Sebastian Bach*, *Wolfgang Amadeusz Mozart*, *Franz Schubert*, *Carl Maria von Weber*, *Robert Schumann*, *Ferenc Liszt*, *Modest Musorgski*, *Piotr Czajkowski*

Krakowiak

- taniec ludowy ziemi krakowskiej, w metrum 2/4 i w charakterystycznym, synkopowanym rytmie. Jest tańcem szybkim i wesołym. Nazwa tańca pochodzi z XVIII wieku i odnosiła się do grupy tańców posiadających własne lokalne nazwy: mijany, dreptany, ścigany, skalmierzak, przebiegany. W wersji stylizowanej spotykamy go w twórczości Chopina, Pendereckiego, Szymanowskiego czy Glinki.

Mazur

znany był na Mazowszu jako wyrwas, szumny, gniewus, goniony. Jest to ogólna nazwa polskich tańców (lub pieśni) trójmiarowych z charakterystyczną akcentacją. Metrum 3/4 lub 3/8, dużo rytmów punktowanych, akcenty często na słabych częściach taktów. W XIX w. mazur stał się popularny na dworach szlacheckich. Stylizowane mazury komponowali J. Elsner, K. Kurpiński, M. Szymanowska, S. Moniuszko (mazury w *Halce* i *Strasznym dworze*), H. Wieniawski, A. Zarzycki. Słynne mazurki F. Chopina są miniaturami fortepianowymi. Tradycję tej miniatury tanecznej podjął K. Szymanowski, kojarząc ją dodatkowo z elementami folkloru podhalańskiego.

Obererek

najszybszy z tańców narodowych, zwany też obertasem. Nazwa nawiązuje do obrotu, ponieważ obererek polega zasadniczo na szybkich obrotach par, które tańczą w miejscu lub wirują na parkiecie. W swoim naturalnym kontekście (zabawy, wesela) zaczął zanikać w II połowie XX wieku, obecnie tańczony wyjątkowo na weselach tylko przez starszych i na ich życzenie, pod warunkiem, że ma oberka w repertuarze kapela weselna, co zdarza się rzadko (najczęściej wtedy jest to skomponowany w mieście „oberek wilanowski”). Cechy: Bardzo szybki, w drobnych wartościach rytmicznych, wesoły, żywy, metrum 3/8. Obererek dopiero przy końcu XIX wieku stał się tańcem różnych warstw społecznych, chociaż pierwsze wzmianki o „obertasiu” pochodzą z wieku XVII. Jego bardzo szeroki zasięg w kraju sprawił, że nie dawano mu nazwy pochodzącej od regionu, jak w przypadku krakowiaka, mazura, kujawiaka.

Kujawiak

wywodzi się z Kujaw (północna Polska). Jest tańcem wolnym, z liryczną, rzewną melodią. Kujawiaka tańczy się zawsze po linii koła. Jego korzenie pochodzą z tańca weselnego. Cechy: Powolny, metrum 3/4. Jego nazwa po raz pierwszy pojawiła się w 1827 roku. Ludowe nazwy tego tańca, to *spiący* i *kolebany*. Najstarsze opracowanie kujawiaka pochodzi z ok. 1830. Znanie są opracowania m.in. *Henryka Wieniawskiego*. Muzyka w kujawiaku jest liryczna i nastrojowa, często w tonacji minorowej. Niektórzy mówią, że melodia tego tańca odzwierciedla kujawski krajobraz – szeroki i spokojny. Ruchy taneczne są wolne, posuwiste, pary spokojnie się obracają i lekko kołyszają.

1.3 Muzyka ludowa

MUZYKA LUDOWA

Muzyka ludowa

to jeden z najstarszych przejawów kultury duchowej każdej grupy etnicznej. Miała związek z codziennym i religijnym życiem ludzi. Przetrwała na wsi.

W miastach funkcjonują profesjonalne zespoły specjalizujące się uprawianiem muzyki ludowej (śpiew, akompaniament instrumentów ludowych, taniec). Ich występy nadal cieszą się popularnością podczas większych miejskich (lokalnych) imprez masowych i uroczystości. Muzykę ludową charakteryzuje znaczna wielość wersji, naturalna skłonność do tworzenia wariantów. Lud tworzył własne melodie, ale też przekształcał inne melodie stosownie do własnych wymagań i zależnie od możliwości zespołu. Przekazywana była drogą zapamiętywania, a nie zapisu nutowego.

Oskar Kolberg (1814-1890) wydał w latach 1857-90 dzieło unikatowe w skali światowej: *Lud, Jego zwyczaje, sposób życia, mowa, podania, pieśni, muzyka i tańce*. Zapisał w nim około 12 tysięcy pieśni ludowych ze wszystkich ziem należących do Polski przed rozbiorami. Dopełnieniem dzieła były bajki, baśnie, podania, legendy, wierzenia oraz zwyczaje ludowe. Do dziś wydano 80 tomów *Ludu*.

Swoim dziełem stworzył podstawy badań nad polską kulturą ludową oraz przyczynił się do powstania nowej dziedziny nauki – etnografii.

Do dnia dzisiejszego w polskiej kulturze ludowej przetrwały językowe odmiany poszczególnych regionów. Możemy mówić o gwarze śląskiej, góralskiej.

„Hej żeglujże, żeglarzu” jest najstarszą, ze znanych polskich szant. Powstała w XIX wieku na Pomorzu wśród Kaszubów zajmujących się żeglowaniem połowem ryb. Była regionalną pieśnią ludową, zapewne śpiewaną w gwarze kaszubskiej. Z czasem stała się popularna w całej Polsce i wykonywana jest obecnie (bez gwarowej odmiany językowej) przy ogniskach od Tatr po Bałtyk.

OD OPERY DO MUSICALU

Opera (wł. "dzieło") – sceniczne dzieło muzyczne wokально-instrumentalne, w którym muzyka współdziała z akcją dramatyczną (libretto). Istotą tego gatunku muzycznego jest synteza sztuk, czyli połączenie słowa, muzyki, plastyki, ruchu, gestu oraz gry aktorskiej.

Operetka (wł. *operetta*) – sceniczny utwór muzyczny z dialogami mówionymi, zbliżony do opery, charakteryzujący się lekką, melodyjną muzyką i komediową

Balet - utwór muzyczny napisany specjalnie dla widowiska baletowego; treści literacką przedstawia się za pomocą kolejnych solowych i zespołowych tańców, muzyki, dekoracji i kostiumów oraz gry mimicznej.

Wodewil – lekki muzyczny utwór sceniczny o cechach farsy, ze śpiewami, tańcami i pantomimą. Wywodzi się z tradycji francuskiej operetki. Treść literacką przedstawia się za pomocą kolejnych solowych i zespołowych tańców, muzyki, dekoracji i kostiumów oraz gry mimicznej.

Musical – forma teatralna łącząca muzykę, piosenki, dialogi mówione i taniec.

1.5 Najwięksi kompozytorzy

KOMPOZYTORZY NAJWIĘKSI Z NAJWIKSZYCH

Johann Sebastian Bach - sięgał po wszystkie współczesne sobie gatunki muzyczne, poza operą. Pisał utwory na organy i klawesyn, komponował fugi, muzykę choralną oraz kameralną. Był mistrzem muzyki polifonicznej – doprowadził do doskonałości barokową formę fugi. W sposób mistrzowski posługiwał się kontrapunktem. Jego najslyniejsze dzieła to: *Pasja według św. Mateusza*, *Pasja według św. Jana*, *Wielka msza h-moll*, 200 kantat kościelnych, oraz kantaty świeckie, motety, *Magnificat*, *Koncerty brandenburskie*, *Ofiara muzyczna*, *Kunst der Fuge (Sztuka fugi)* – zbiór fug, z których każda oparta jest na jednym temacie muzycznym, 3 sonaty i 3 partity na skrzypce solo, 6 suit na wiolonczelę solo, *Wariacje Goldbergowskie*, *Tocatta i fuga d-moll*, zbiór inwencji dwugłosowych, zbiór inwencji trzygłosowych zwanych sinfoniami, utwory na organy: preludia i fugi, toccaty i fugi, fantazje i fugi, tria, sonaty triowe, Passacaglia i Fuga c-moll oraz organowe opracowania religijnych pieśni protestanckich (preludia, fantazje i przygrywki chorałowe).

Wolfgang Amadeus Mozart – jego spuścizna to ponad 50 symfonii (najsłyniejsze z nich to *Symfonia Salzburgska*, *Symfonia paryska*, *Symfonia jowiszowa*), kilkadziesiąt koncertów fortepianowych, skrzypcowych, fletowych i na inne instrumenty solowe z towarzyszeniem orkiestry, blisko 20 mszy (a także słynne, acz niedokończone przez niego „Requiem”) oraz inne utwory muzyki kościelnej, 13 oper (min. *Sen Scypiona*, *Rzekoma ogrodniczka*, *Wesele Figara*, *Don Giovanni*, *Czarodziejski flet*). Mozart napisał również wiele utworów kameralnych, solowych. Jest także pierwszym wielkim twórcą wśród zawodowych kompozytorów piszących muzykę rozrywkową (tańce, divertimenta, serenady).

Ludwig van Beethoven - jego twórczość jest wybitnie nowatorska w zakresie formy, faktury, kolorystyki, wyznaczyła kierunki rozwoju muzyki na cały XIX wiek. Najważniejszym osiągnięciem Beethovena było wyniesienie muzyki instrumentalnej ponad dominującą wówczas muzykę wokálną – na pozycję najwyższej dziedziny. Doprowadził do szczytowego punktu rozwoju wszystkie przyjęte gatunki muzyczne (poza operą i pieśnią), w tym symfonie, koncert, kwartet smyczkowy, sonatę, wariacje. Beethoven jest twórcą: 9 symfonii, w tym VI F-dur op. 68 *Pastoralna*, IX d-moll op. 125, popularna przede wszystkim dzięki finałowej kantacie do słów *Ody do radości*, 5 koncertów fortepianowych, w tym tzw. *Cesarski* Es-dur op. 73, 11 uwertur, kantat i dzieł sakralnych, 32 sonat fortepianowych, w tym zwanej *Księżycową* i *Patetyczną*, 16 kwartetów smyczkowych, w tym: 3 tzw. *kwartetów Razumowskiego* op. 59, kwartetów *Golicyowskich*).

Fryderyk Chopin - do dziś uważany jest za największego kompozytora polskiego, ale rola jego muzyki – acz nawiązywali do niej prawie wszyscy polscy kompozytorzy przez wiele następných pokoleń – zdecydowanie wykraczała poza samą muzykę. Jego utwory, zwłaszcza Polonezy i Mazurki, traktowane były jak synonim polskości, odwoływano się do niej momentami o specjalnej wymowie patriotycznej. Jego dorobek kompozytorski to m.in.: 57 mazurków, 16 polonezów, 19 walców, 19 nokturnów, 4 ballady, 4 scherza, 3 sonaty fortepianowe i jedna na fortepian i wiolonczelę, 26 preludiów, 27 etiud, 4 impromptus, 2 koncerty, 4 inne utwory na fortepian z orkiestrą, 17 pieśni, 2 utwory na wiolonczelę i fortepian, trio fortepianowe, inne utwory fortepianowe (ronda, wariacje, marsze), kilka utworów na 4 ręce, - utwory pojedyncze: „*Fantazja*”, „*Barkarola*”, „*Berceuse*”, „*Tarantela*”, „*Bolero*”.

MUZYKA POLSKA XX WIEKU

Krzysztof Penderecki - kompozytor i dyrygent, twórca oper, dzieł smyczkowych na orkiestrę i zespół jazzowy, muzyki kameralnej, muzyki filmowej, wykorzystywanej w filmach. Jest też twórcą min. muzyki wokalne na instrumenty i orkiestrę, oraz głosy solowe oraz chór. Jego najsłynniejsze dzieła to min. opery: *Najdzielniejszy z rycerzy*; *Diabły z Loudun*; *Raj utracony – Sacra Rappresentazione*; *Czarna maska*, *Ubu Rex*; muzyka filmowa i wykorzystywana w filmach *Rękopis znaleziony w Saragossie*, *Egzorcysta*, *Łsnienie*, *Katyń*, *Shutter Island*; Do najbardziej znanych należą dwa monumentalne dzieła: *Pasja według św. Łukasza* oraz *Dies irae* na głosy solowe, chór i orkiestrę – oratorium poświęcone pamięci zamordowanych w obozie zagłady **Auschwitz**.

Witold Lutosławski - polski kompozytor współczesny i dyrygent, także pianista. Na świecie uważany jest za jednego z klasyków muzyki współczesnej. Pisał utwory orkiestrowe (Wariacje symfoniczne, symfonie, koncerty), na instrumenty solo i orkiestrę, utwory kameralne, wokalne oraz piosenki. Oprócz tego pisał wiele utworów dla dzieci, m.in. słynne *Bukoliki* na fortepian i piosenki do słów Juliana Tuwima. Uhonorowany został najwyższą na świecie nagrodą muzyczną *Polar Music Prize* (nazywaną też „muzycznym Noblem”) oraz najwyższym polskim odznaczeniem: *Orderem Orła Białego*.

Henryk Mikołaj Górecki - kompozytor współczesnej muzyki poważnej jest autorem w sumie kilkudziesięciu kompozycji (m.in. *Scontri*, *Trzech utworów w dawnym stylu*, *Muzyki staropolskiej*, *Beatus Vir*, *Koncertu na klawesyn (lub fortepian)* i orkiestrę smyczkową oraz *Kantaty o św. Wojciechu*, *III Symfonia zwana też Symfonią pieśni żalonych*) i laureatem wielu nagród polskich i zagranicznych. Pierwszym sukcesem muzycznym było *Epitafium (do słów Juliana Tuwima)* zaprezentowane w 1958 na Warszawskiej Jesieni. Mówi się o Góreckim, że jest „wielkim samoukiem” muzyki polskiej, unika wywiadów, uroczystości, reklam, a mimo to jego twórczość jest znana na całym świecie.

Karol Szymanowski - kompozytor, pianista, pedagog i krytyk muzyczny. Wraz z Grzegorzem Fitelbergiem, Ludomirem Różyckim i Apolinarem Szeluto należał do grupy kompozytorów Młodej Polski. Obok Fryderyka Chopina jest uznawany za jednego z najwybitniejszych polskich kompozytorów. Muzyka jego była zawsze oparta na polskiej tradycji muzycznej. Jego dzieło muzyka do baletu *Harnasie* to stylizacja autentycznych „nut góralskich”, oddająca atmosferę i klimat góralskich tańców.

BLUES

Blues- powstał w drugiej połowie XIX w. w Północnej Deltie Mississipi po zakończeniu wojny secesyjnej. Niektórzy badacze sięgają dalej w przeszłość, nawet do 1807-go roku, kiedy to amerykański pisarz, Washington Irving jako pierwszy użył terminu „the blues” w znaczeniu używanym do dzisiaj. Warto wiedzieć, że pojęcie „blue” jak odnoszące się do smutku czy melancholii, używano już w epoce elżbietańskiej. Z języka angielskiego dosłownie oznacza smutek, rozpacz. Przez wiele lat był przechowywany wyłącznie w pamięci wykonawców i odtwarzany tylko na żywo. Powstał z połączenia wpływów muzyki afrykańskiej, śpiewu tzw. field hollers, ballad, muzyki kościelnej i rytmicznej muzyki tanecznej, nazywanej „jump ups” by z biegiem czasu przekształcić się w gatunek muzyczny, dla którego szczególnie charakterystyczny jest dialog wokalisty z jego gitarą (a wcześniej – z banjo).

Teksty do muzyki bluesowej skupiają się zazwyczaj na relacjach uczuciowych (miłość, zazdrość, wierność, samotność). Poruszane są także wątki podróży, pracy zarobkowej, wolności. W bluesowych tekstach obecny jest też krytyczny akcent społeczny, od nierówności rasowej po kwestie polityczne.

Pierwsze instrumentalne bluesy zarejestrowano w roku 1913. Lata dwudzieste to okres prawdziwej „gorączki” bluesowej. Pierwszy wokalny blues, „Crazy Blues” nagrała Mamie Smith w roku 1920.

Olbrzymi wpływ bluesa na jazz wprowadził go do głównego nurtu muzyki rozrywkowej, umożliwiając nagrania takim Gwiazdom bluesa jak Bessie Smith, a później, w latach 30-tych – Bille Holiday.

W początkach lat 60-tych nastąpiło prawdziwe trzęsienie ziemi: blues, w jego „miejskiej” wersji, został odkryty przez białych, młodych muzyków z Ameryki i Europy. Powstało wiele, bazujących na bluesie zespołów, takich jak *Fleetwood Mac*, *Cream*, *Canned Heat*, *Paul Butterfield Blues Band*, *The Rolling Stones*, *The Yardbirds*, *John Mayall & The Bluesbreakers*.

W Polsce blues zaczynał zyskiwać na popularności z początkiem lat 80. Blues pojawił się po raz pierwszy w naszym kraju, w 1957 kiedy na festiwalu Jazzowym, wystąpił wówczas Bill Ramsey ze swoją kapelą. Pierwszym zespołem, który otwarcie zaczął prezentować blues, byli „*Niebiesko Czarni*” z *Nalepą* na czele, to nijako prekursorzy jeśli chodzi o blues w naszym kraju.

JAZZ

Gatunek muzyczny, który powstał w początkach XX wieku w Nowym Orleanie (tradycyjnie początki jazzu łączą się z *Congo Square*) jako połączenie bluesa, ragtime'u i muzyki europejskiej. Jazz charakteryzuje się rytmem synkopowanym w metrum parzystym, a także dużą dowolnością interpretacyjną i aranżacyjną oraz tendencją do improwizacji. Miało to związek z faktem, iż pierwszymi twórcami tego gatunku byli przeważnie nie znający nut potomkowie niewolników. Według niektórych muzykologów jazz jest raczej formą interpretacji niż stylem muzycznym.

JAZZ W POLSCE Przed II wojną światową orkiestry grające w lokalach miały w repertuarze "jazz" np. kompozycje *Georga Gershwina* czy autorów musicali broadwayowskich, jak *Richarda Rodgersa* i *Lorenza Harta*. Po wojnie okres początkowej fascynacji muzyką jazzową został szybko stłumiony przez władzę komunistyczną. Następny etap w historii polskiego jazzu nazwano „okresem katakumbowym”, ponieważ jazz wykonywano wówczas nieoficjalnie, w konspiracji lub w prywatnych domach. Dopiero 1955 rok stał się początkiem rozwoju prawdziwego ruchu jazzowego w Polsce. Organizowano wówczas wiele festiwalów jazzowych.

W latach 1956-1960 zaczęli tworzyć muzykę jazową: Jerzy Matuszkiewicz - kompozytor i saksofonista, twórca m.in. zespołów *MELOMANI*, *TRADITIONAL JAZZ MAKERS*, *POLISH ALL STARS*, *Krzysztof Komeda Trzcziński* - kompozytor i pianista; twórca zespołów *SEKSTET*, *TRIO*, *KWINTET*, Tomasz Stańko-trębacz. Zupełnie nowy rozdział w polskiej muzyce jazzowej zapoczątkowała grupa *MIŁOŚĆ*, powstała w kwietniu 1988 roku w Trójmieście. Liderem grupy jest Ryszard Tymański, który wraz z innymi młodymi muzykami kontestuje tak zwany klasyczny nurt polskiego jazzu. Swą muzykę zespół określił mianem yass, nawiązując w ten sposób do pierwszych źródeł muzyki jazzowej. Yass to połączenie nowej fali, free jazzu, współczesnego rocka, surrealistycznego teatru instrumentalnego i poezji.

Chronologia Jazzu:

Do ok. 1920 kształtowanie się źródeł jazzu: blues, negro spirituals, work-song, ragtime, minstrel show, extravaganza, cake-walk

Lata 20 – jazz tradycyjny (klasyczny): nowoorleański, dixieland, styl Chicago

Lata 30 – swing

Lata 40 *be bop*, cool jazz, odrodzenie jazzu tradycyjnego

Lata 60 free jazz

Lata 70 jazz-rock, fusion, mainstream

Lata 80 free funk, New wave, nowy swing, free bop

Lata 90 *be bop*, revival mainstream, hip-hop jazz

ROCK

Rock (ang. *skala, kołysanie*) – to ogólna nazwa całego szeregu stylów muzycznych, wywodzących się z rock and rolla oraz rhythm and bluesa i bluesa. Sama nazwa "rock" jest właściwie skrótem od "rock and roll". Wszystkie style *rockowe* charakteryzują się brzmieniem opartym na różnego rodzaju gitarach (zwykle elektrycznych, elektrycznych basowych) i perkusji, z wyraźnie zarysowanym rytmem i śpiewem, wywodzącym się z bluesa, oraz sposobem wolnej improwizacji w trakcie grania utworów, wywodzącym się z jazzu. Cechą muzyki rockowej, nieobecną w muzyce poważnej, jest zespołowość w procesie tworzenia; muzyka jest bowiem tworzona zespołowo i trudna do odtworzenia, gdy nie jest grana przez oryginalny zespół (zob. *tribute band*), często jest też zespołowo komponowana.

Muzyka rockowa to typ muzyki, głównie wokalnie instrumentalnej, powstałej w połowie XX wieku w stanach Zjednoczonych. Początkowo łączyła ona elementy amerykańskiego folkloru muzycznego ze skomplikowaną, uproszczoną muzyką bluesową. Kilkunastoosobowe zespoły muzyki rockowej składają się z sekcji rytmicznej: perkusja, gitara basowa (lub kontrabas) i melodycznej: gitary, instrument klawiszowy, czasami instrumenty dęte (saksofon, trąbka). Spośród zespołów rockowych lat 60 –tych największe znaczenie miały grupy The Beatles i Rolling Stones. Muzyka rockowa wylansowała również nowe tańce: twist, surf, madison;

Za historyczny początek muzyki rockowej symbolicznie uznaje się wylansowaną przez wokalistę i gitarzystę **Billa Haleya** piosenkę „*Rock Around The Clock*” (1955). Pierwszym najslawniejszym białym wykonawcą muzyki rockowej był w latach 60-tych „król rocka” Elvis Presley, a wśród czarnych wykonawców - **Chuck Berry**.

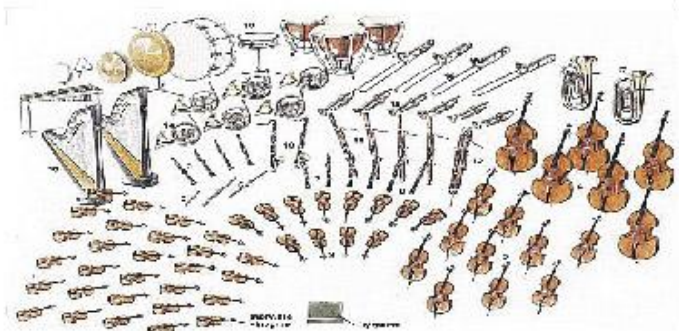
Prekursorem polskiego rock and rolla jest redaktor Franciszek Walicki (nazywany "Ojcem Polskiego Rocka"), który w latach 60. powołał do życia takie zespoły jak: Rhythm and Blues, Czerwono-Czarni, Niebiesko-Czarni, Breakout, SBB i wiele innych.

W 1969 odbył się I Ogólnopolski Festiwal Awangardy Beatowej w Kaliszu - pierwszy polski rockowy festiwal muzyczny.

1.10 Orkiestra symfoniczna

ORKIESTRA SYMFONICZNA

Orkiestra symfoniczna – zespół instrumentalny przeznaczony do wykonywania wielkich dzieł muzycznych: symfonii, koncertów, oper i baletów w czasie koncertów w teatrach muzycznych i na otwartym powietrzu. Podstawę orkiestry stanowił zespół instrumentów smyczkowych, tj. I i II skrzypce, altówka oraz wiolonczela zdwajana przez kontrabas. Wyraźnemu ograniczeniu uległa rola dętych, którą tworzyły flety, oboje i fagoty, a od 1782 roku klawet. Instrumenty te dobarwiały brzmienie smyczków i dopiero w XIX wieku zaczęto powierzać im partie solowe. W altornie grały początkowo przede wszystkim fundament harmoniczny, tym ważniejszy, że na znaczeniu straciło *basso continuo* (bas generalny, bas cyfrowany, generalbas). Orkiestra symfoniczna nigdy nie uzyskała ustalonego składu. Jej konfiguracja i liczebność podlega stałym przemianom, jednak istnieje pewien standard, sięgający przeciętnie około stu osób, wystarczający do wykonywania większości XIX- i XX-wiecznego repertuaru.

Orkiestrą symfoniczną kieruje **dyrygent**, który podczas wykonywania utworów stoi przed muzykami i za pomocą batuty lub samych rąk (w przypadku chórów) oraz mimiki twarzy, ruchów głowy jak i całego ciała podkreśla wcześniej zapisane w nutach przez kompozytora cechy utworu muzycznego: dynamika, metrum, agogika, artykulacja, frazowanie oraz wejścia poszczególnych głosów, sekcji instrumentów, solistów, wokalistów i instrumentalistów.

Słowniczek muzyczny

A

a cappella (wł.; dosł.: jak w kaplicy, w dalszym znaczeniu - w stylu kościelnym) - 1. określenie stylu polifonicznej muzyki wokalne bez współudziału instrumentalnego, opartej na zasadach ścisłego kontrapunktu; styl a cappella, którego rozkwit przypada na wiek XVI, powstał na gruncie muzyki kościelnej, stąd jego nazwa. 2. określenie muzyki przeznaczonej na chór bez towarzyszenia instrumentalnego. 3. określenie wykonawczej techniki chórowej bez towarzyszenia instrumentalnego.

Adagio - jest to jedno z określeń tempa powolnego; adagio molto - bardzo powoli; adagio sostenuto - powoli, powściągliwie; adagietto - nieco szybciej niż adagio; adagissimo - bardzo powoli.

Agogika - określa szybkość wykonywania utworu, (z gr. agoge = prowadzenie, ruch) - jest to termin oznaczający tempo i to, co jest w utworze z tempem związane; został wprowadzony do muzyki przez niemieckiego teoretyka, H. Riemanna w 1884 roku.

Akompaniament – oznacza partie instrumentalną towarzyszącą partii solowej, prowadzącej melodię, realizowaną przez jeden instrument lub zespół;

Akcent – mocniejsze wykonanie jakiegoś dźwięku;

Akord – współbrzmienie co najmniej trzech dźwięków o różnej wysokości i nazwie.

Allegro to pochodzące z języka włoskiego określenie szybkiego tempa w muzyce. Allegro, w muzyce: wesoło, ruchliwie, prędko. Szybkie tempo, pomiędzy allegretto a presto.

Artykulacja - sposób wydobywania dźwięku z instrumentu

B

Ballada – to typ utworu wokально-instrumentalnego lub instrumentalnego, opowiadającego o jakiś wydarzeniach, znany w muzyce ludowej, a także później w muzyce profesjonalnej.

Baryton – średnia skala głosu męskiego.

Bas – najniższy głos męski.

Batuta – pałeczka dyrygencka

Belcanto – (dosłownie: *piękny śpiew*) położenie nacisku na piękno ludzkiego głosu i wirtuozerię wokalną.

Bolero - hiszpański taniec ludowy, oraz pochodząca od niego muzyczna forma taneczna.

Burleska – forma muzyczna powstała w XVIII wieku jako część formy teatralnej o tej samej nazwie (zobacz burleska). Zwykle oparta na formie pieśni. Krzykliwa i oparta na przesadzie. Do miana sztuki podniesiona w okresie romantyzmu jako forma wokalna lub instrumentalna. Zachowała swój ludyczny charakter.

Cake-walk - taniec towarzyski w żywym tempie, metrum 2/4 i synkopowanym rytmie. Pod koniec XIX wieku był to pierwszy popularny taniec na terenie USA, który lansował ruchy ciała charakterystyczne dla tańców afrykańskich. Łączył podstawowe kroki marszu, polki i two-stepa.

Cantus firmus – dosł. śpiew stały - linia melodyczna, do której dokomponowuje się kontrapunkt.

Chorał – utwór muzyczny o treści religijnej.

Chorał gregoriański- liturgiczny jednogłosowy śpiew w kościele rzymskokatolickim. Nazwa pochodzi od papieża Grzegorza I (koniec VI w.), który miał śpiewy te zebrać i uporządkować. Melodie chorału stanowiły podstawę (cantus firmus) wielogłosowej muzyki średniowiecznej.

Chorus - jednostka formalna w jazzie

Chór - zespół muzyczny składający się z wokalistów wykonujący utwór jedno- lub wielogłosowy, *a cappella* bądź z akompaniamentem. Najczęściej prowadzony przez dyrygenta lub chórmistrza.

Chromatyka - podwyższanie lub obniżanie któregośkolwiek ze stopni skali diatonicznej, „barwienie” skali diatonicznej, uzyskiwanie w niej półtonowych odstępów, gdy dźwięk sąsiadujący był pierwotnie odległy o cały ton

Czardasz – taniec pochodzenia węgierskiego, przejęty i spopularyzowany przez Cyganów.

Dramat muzyczny - koncepcja dzieła muzyczno-scenicznego wprowadzona po raz pierwszy w połowie XIX wieku przez niemieckiego kompozytora Ryszarda Wagnera.

Dramat muzyczny opierał się na całkowitym podporządkowaniu muzyki, słowa i oprawy scenicznej przebiegowi akcji sztuki.

Duet - kompozycja przeznaczona dla dwóch śpiewaków lub utwór muzyczny na dwa głosy wokalne, będący samodzielnym dziełem lub częścią jednej z wielkich form muzycznych

Dynamika - jeden z elementów dzieła muzycznego, określający siłę dźwięku.

Dysonans - (łac. *dissonans*) - interwał brzmiący niezgodnie dla ucha ludzkiego.

E

Etiuda - forma muzyczna, zwykle na instrument solowy

F

Falset - (z wł. *falsetto*) *fistula* – zwyczajowo mianem falsetu określa się rodzaj wysokiego głosu męskiego o groteskowym brzmieniu. Faktycznie oznacza jednak śpiew na niedomkniętych strunach głosowych zarówno u mężczyzn, jak i u kobiet.

Fantazja - (gr. *phantasia* – wyobraźnia) Utwór instrumentalny,, często wirtuozowski, swobodnie zestawiający różne melodie operowe, operetkowe lub ludowe

Forma muzyczna - ogólna budowa utworu muzycznego, efekt współdziałania elementów dzieła muzycznego.

Forte – oznacza grać głośno

Fraza - to cząstka budowy formalnej utworu składająca się z dwóch lub kilku motywów.

Fuga - (łac. *ucieczka*) – jedna z najbardziej kunsztownych form muzycznych, oparta na ścisłej polifonii. Wymaga dwóch lub więcej linii melodycznych.

G

Gama - to szereg dźwięków ułożonych według reguł danej skali muzycznej, zaczynający się od konkretnego dźwięku, który zazwyczaj nadaje nazwę tak utworzonej gamie. Gama różni się tym od tonacji, że mówiąc o niej ma się na myśli jej uszeregowane dźwięki

Gospel - rodzaj chrześcijańskiej muzyki obrzędowej (sakralnej), mającej swój początek w XIX-wiecznej kulturze czarnoskórych mieszkańców Stanów Zjednoczonych Ameryki. Muzyka ta charakteryzuje się dominacją wokalu, teksty mają charakter chrześcijański.

H

Harmonia - porządkuje współbrzmienia dźwięków w utworze.

Homofonia - rodzaj faktury, w której melodii, znajdującej się zazwyczaj w najwyższym głosie, towarzyszy akompaniament. Muzyka powstała na fakturze homofonicznej nosi nazwę muzyki homofonicznej.

Hymn – uroczysta pieśń religijna, narodowa lub organizacyjna, symbolizująca określoną ideę.

I

Interwał - (z łac. *intervallum*, dosłownie "miejsce pomiędzy sząciami") – w teorii muzyki jest to odległość między dwoma dźwiękami.

K

Kantata - niesceniczna forma muzyki wokально-instrumentalnej; najczęściej rozbudowana, wieloodcinkowa; wykorzystująca różne gatunki tekstów literackich, mające różne funkcje. Ukształtowała się, podobnie jak oratorium i opera, na początku epoki baroku.

Komedia muzyczna - film komediowy, w którym oprócz dowcipu słownego i wizualnego, szczególną rolę dramaturgiczną odgrywa również muzyka.

Koncert - (łac. *concerto* – *spieram się, walczę, współzawodniczę*) – występ artysty muzyka (bądź grupy muzyków) na żywo przed publicznością.

Kontrapunkt - (z łaciny *punctus contra punctum*, w dosłownym tłumaczeniu: nuta przeciw nutce) – technika kompozytorska, która polega na prowadzeniu kilku niezależnych linii melodycznych (polifonia) zgodnie z określonymi zasadami harmonicznymi i rytmicznymi.

L

Libretto - tekst stanowiący podstawę dzieł sceniczno-muzycznych, takich jak opera, operetka, kantata, musical czy balet

M

Madrygał - wokalna forma muzyczna – jest to wokalny utwór wielogłosowy, zwykle poruszający treści o tematyce świeckiej.

Melodyka - wyznacza następstwo dźwięków o różnej wysokości i różnym czasie trwania,

Metrum- obowiązujący w utworze muzycznym schemat, który określa wartość trwania nut, a także układ akcentów w obrębie taktu

Modulacja - proces zachodzący na dłuższej przestrzeni dzieła muzycznego utrzymanego w systemie tonalnym, dający w wyniku przemieszczenie centrum tonalnego. Jest to tożsame ze zmianą tonacji.

Motyw - struktura powstająca w wyniku współdziałania elementów muzycznych, najmniejszy element formy.

Msza - jest to forma wokalna lub wokально-instrumentalna muzyki liturgicznej mająca budowę cykliczną.

N

Nokturn- (wł. *notturmo*, franc. *nocturne*, niem. *Nachtstück*, z łac. *nocturnus*: nocny) — bardzo spokojna i zrównoważona oraz równie nastrojowa instrumentalna forma muzyczna inspirowana poetyckim nastrojem ciemnej nocy.

Notacja muzyczna - (inaczej pismo nutowe, zapis nutowy) – symboliczny język, za pomocą którego można zapisać niemal wszystkie cechy dźwięków muzycznych, rytmiki, melodii, harmonii, dynamiki oraz artykulacji.

O

Okres muzyczny - element formy muzycznej. Okres składa się z dwóch zdań muzycznych. Pierwsze to poprzednik, drugie następnik. Poprzednik (jak i następnik) dzieli się na dwie frazy, a fraza na dwa motywy.

Opera - (wł. "dzieło") – sceniczne dzieło muzyczne wokalnie-instrumentalne, w którym muzyka współdziała z akcją dramatyczną (libretto). Istotą tego gatunku muzycznego jest synteza sztuk, czyli połączenie słowa, muzyki, plastyki, ruchu, gestu oraz gry aktorskiej. Podobnie jak i balet, wywodzi się z włoskich, renesansowych maskarad karnawałowych, które przerodziły się w widowiska dramatyczne. Opera składa się z aktów, które podzielone są na sceny.

Oratorium - wielka forma muzyczna wokalnie-instrumentalna wykonywana początkowo w kościele, a obecnie zazwyczaj na estradzie koncertowej. W wykonaniach oratorium biorą udział: śpiewacy - soliści, chór i orkiestra.

P

Pasja - utwór muzyczny powstały w XII wieku w kościołach katolickich, część chorału gregoriańskiego. Tematem pasji jest męka i śmierć Jezusa Chrystusa, tekst opiera się zazwyczaj na dwóch-trzech z Ewangelii.

Pieśń - forma muzyczna utworu wokalnego, instrumentalnego lub wokalnie-instrumentalnego.

Poemat symfoniczny - instrumentalna forma muzyczna. Za twórcę pierwszego poematu symfonicznego błędnie uchodzi Ferenc Liszt.

Polifonia - rodzaj faktury muzycznej, w której równocześnie dwa lub więcej głosów prowadzonych jest niezależnie od siebie. Szczytowym osiągnięciem polifonii jest twórczość Jana Sebastiana Bacha.

Preludium - instrumentalna forma muzyczna, która jest wstępem do większego dzieła muzycznego.

Psalm - liryczny utwór modlitewny, rodzaj pieśni religijnej, o podniosłym charakterze, którego adresatem jest zazwyczaj Bóg, rzadziej człowiek. Ze względu na treść wyróżnia się psalmy: dziękczynne, błagalne, pokutne, prorocze, pochwalne, patriotyczne, żałobne.

R

Requiem - skrót od *Missa requiem*, *Missa pro defunctis*, Msza za zmarłych, msza żałobna – to kompozycja mszalna wykonywana w Dzień Zaduszny, jak również podczas uroczystości żałobnych. Należy do typu tzw. mszy wotywnych, czyli takich, które były zamawiane przez wiernych w intencji ulżenia cierpienia duszom w czyśćcu.

Rondo - fr. Rondeau - forma muzyczna z powracającym refrenem i kupletami.

Rytm - eden z elementów dzieła muzycznego, odpowiedzialny za organizację czasowego przebiegu utworu.

Rytmika - w muzyce i tańcu wyrażenie określające całokształt zjawisk dotyczących przebiegu rytmicznego w utworze.

S

Scherzo - (wł. żart) gatunek muzyczny występujący samodzielnie lub jako część utworu cyklicznego np. sonaty, symfonii.

Sonata - instrumentalna forma muzyczna samodzielna.

Suita - cykl utworów instrumentalnych. Początki suity można znaleźć w muzyce renesansu, jednak rozwinęła się ona dopiero w baroku, ukształtowana przez klawesynistów francuskich. W różnych postaciach przetrwała do XX wieku.

Symfonia - o zazwyczaj trzy- lub czteroczęściowy utwór muzyczny na orkiestrę, popularny w XVIII, XIX i w pierwszej połowie XX wieku. Symfonia jest orkiestrowym odpowiednikiem sonaty.

Synkopa - przesunięcie akcentu z mocnej na słabą część taktu przez wydłużenie wartości nuty nieakcentowanej (słabej metrycznie) o część wartości nuty akcentowanej znajdującej się na mocnej części taktu (mocnej metrycznie).

Tabulatura - zbiorczy termin na określenie instrumentalnych systemów notacyjnych XV-XVII wieku lub zbiór utworów zapisanych tą notacją.

Tempo - (agogika) – jeden z elementów dzieła muzycznego oznaczający, jak szybko utwór ma być wykonany.

Toccata - od wł. *toccare* = uderzać) – forma muzyczna powstała w XVI wieku, szczególnie popularna w okresie baroku. Zazwyczaj ma charakter improwizacyjny i jest przeznaczona na instrument klawiszowy (organy, klawesyn, fortepian lub klawikord), utrzymana jest w szybkim tempie i wymaga dużej wirtuozerii wykonawczej.

Tonacja - konkretna gama durowa lub molowa, na której materiale dźwiękowym oparty jest utwór muzyczny.

U

Uwertura - wstęp do opery, operetki lub innego dzieła muzyczno-scenicznego, grany przez orkiestrę.

W

Wariacje - to samodzielna forma muzyczna lub część większego utworu instrumentalnego: sonaty, symfonii, koncertu o dość swobodnej budowie.

2 GIMNASTYKA I TANIEC

2.1 Pilates

PILATES

Pilates – system ćwiczeń fizycznych wymyślony na początku XX wieku przez Niemca Josefa Humbertusa Pilatesa, którego celem miało być rozciągnięcie i uelastycznienie wszystkich mięśni ciała. System pilates to połączenie jogi, baletu i ćwiczeń izometrycznych.

JAKIE KORZYŚCI DAJE PILATES?

DLACZEGO WARTO GO ĆWICZYĆ?

- * Zwiększa siłę mięśni, w szczególności mięśni brzucha, dolnej części pleców, bioder i pośladków.
- * Równoważy siłę mięśni po obu stronach ciała.
- * Poprawia kontrolę mięśni pleców oraz kończyn.
- * Wysmukla sylwetkę i "wyciąga" ciało.
- * Poprawia stabilność kręgosłupa.

Doskonałym przykładem muzyki wykorzystywanej do pilatesu jest muzyka ilustracyjna.

Muzyka ilustracyjna - muzyka naśladująca zjawiska świata zewnętrznego, odgłosy przyrody i cywilizacji, znaczenie słów, np. śpiew ptaków, szmer strumyka i odgłosy burzy (Symfonia pastoralna L. van Beethovena), zamęt bitewny (poemat symfoniczny Hunneschlacht F. Liszta), cwałowanie konia (uwertura do opery Wilhelm Tell G. Rossiniego).

2.2 Hip-hop

HIP-HOP

Hip-hop – miejska kultura i gatunek muzyczny powstały w afroamerykańskich społecznościach w Nowym Jorku w latach 70-tych XX wieku.

DJ Afrika Bambaataa wprowadził pojęcie czterech filarów hip-hopu, którymi są rap, *DJing*, *b-boying* i graffiti.

Nazwa **hip-hop** jest kombinacją dwóch slangowych określeń – "hip" (znaczącego "teraźniejszy", "obecny") i "hop" oznaczającego specyficzny styl poruszania się.

Keith "Cowboy" Wiggins, członek *Grandmaster Flash and the Furious Five*, wymyślił termin „hip-hop” w 1978 podczas przedrzeźniania kolegi, który dołączył do amerykańskiej armii, scatując słowo "hip/hop/hip/hop" w sposób, który przedrzeźniał rytm marszu żołnierzy. Później Cowboy wprowadził to wyrażenie do własnych występów. Pierwotnie termin "hip hoppers" miał pejoratywny wydźwięk, ale niedługo zaczął być identyfikowany z powstającą kulturą.

Muzyka hip-hop powstała gdy DJ-e zaczęli tworzyć bity za pomocą zapętlenia zapisów partii solowych granych oryginalnie na perkusji na dwóch gramofonach, robiąc tak zwany *sampling*. Do tego doszedł rap, czyli rodzaj ekspresji wokalnejszej polegający na rytmicznym wypowiedaniu słów i ich rymowaniu i *beatbox* – technika wokalna polegająca głównie na naśladowaniu dźwięków i różnych efektów technicznych stosowanych przez *Djów*.

GIMNASTYKA ARTYSTYCZNA

Gimnastyka artystyczna

to jedna z najpiękniejszych, bardzo kobiecych dyscyplin sportowych. Uroda oraz widowiskowość w tym sporcie daje niesamowite emocje podczas oglądania lekkości i gracji gimnastyczek wykonujących skomplikowane gimnastyczno-akrobatyczne elementy programu, duchowości i wyrazistości obok zdolności koncentracji umysłowych i możliwości fizycznych. Synteza sportu i sztuki w gimnastyce artystycznej harmonijnie spleta się z wyrafinowanymi i plastycznymi ruchami.

Aerobik - to system treningu opartego na intensywnej wymianie tlenowej. Opracowany przez Kennetha Coopera, konsultanta programu sprawnościowego amerykańskich kosmonautów. Wszystkie formy ruchu podczas których zwiększa się wymiana tlenowa w organizmie nazywamy aerobowymi. Najpopularniejsze formy zajęć aerobiku to: *Fat burning* - ćwiczenia „spalające tłuszcz“, *Low impact aerobik* - ćwiczenia, w których bierze udział duża grupa mięśni i w których przynajmniej jedna noga ma cały czas kontakt z podłogą (ćwiczenia przeznaczone przede wszystkim osobom starszym), *Step-Step* (do ćwiczeń można używać hantli), *Aerobic-dance* - grupa ćwiczeń gimnastycznych, wykonywanych do muzyki, powstał jako dyscyplina

Najpopularniejsze formy wysiłku aerobowego to:

- Marsz
- Biegi lekkoatletyczne
- Pływanie
- Biegi narciarskie
- Jazda na rowerze

BODY BALL

Body ball czyli gimnastyka całego ciała z wykorzystaniem dużej piłki początkowo stosowanej w rehabilitacji. Ćwiczenia z piłką są niezwykle skuteczne ponieważ efektem ich jest konieczność zmuszenia do pracy większej liczby mięśni, niż wtedy gdy ruch wykonywany jest w warunkach stabilnego oparcia np. leżąc na podłodze. Oznacza to, że nie tylko ćwiczymy konkretne mięśnie, ale równocześnie wzmocniamy mięśnie podtrzymujące kręgosłup.

Body ball ma wpływ na naszą postawę i może zapobiec problemom z kręgosłupem lub łagodzi tego typu dolegliwości.

Gimnastyka body ball doskonale relaksuje, jest wspaniałym sposobem na pozbycie się wzmożonego napięcia mięśniowego w różnych okolicach naszego ciała, a przede wszystkim jest po prostu przyjemna.

Ćwiczenia na piłce sprawiają, że pracuje kilka partii mięśniowych naraz. Przez to, że jest ona niestabilna i znajduje się w ciągłym ruchu, nasz organizm próbuje zachować równowagę i nieustannie się wysila.

Wielkość piłki powinnyśmy dobrać do naszego wzrostu:

Wzrost 140 - 155 cm: rozmiar piłki 45 cm;

Wzrost 156 - 170 cm: rozmiar piłki 55 cm;

Wzrost 171 - 180 cm: rozmiar piłki 65 cm;

Wzrost 181 - 190 cm: rozmiar piłki 75 cm;

Wzrost > 190 cm: rozmiar piłki 85 cm.

3 TECHNIKI INFORMATYCZNE

3.1 Komputerowy zapis i edycja muzyki

KOMPUTEROWY ZAPIS I EDYCJA MUZYKI

Program FL Studio10

FL Studio to profesjonalne oprogramowanie pełniące funkcję wirtualnego studia nagrań; łączy ono w sobie narzędzia do komponowania, aranżacji, nagrywania, edycji, miksowania i masteringu wysokiej jakości muzyki;

Interfejs użytkownika programu FL Studio składa się z pięciu okien, którymi użytkownik może dowolnie poruszać, oraz panel kontrolny na samej górze okna. FL Studio posiada możliwość pracy na systemie z podwójną, lub potrójną konfiguracją monitorów.

* Channel Window

* Piano Roll

* Playlist

* Mixer

* Sample Browser

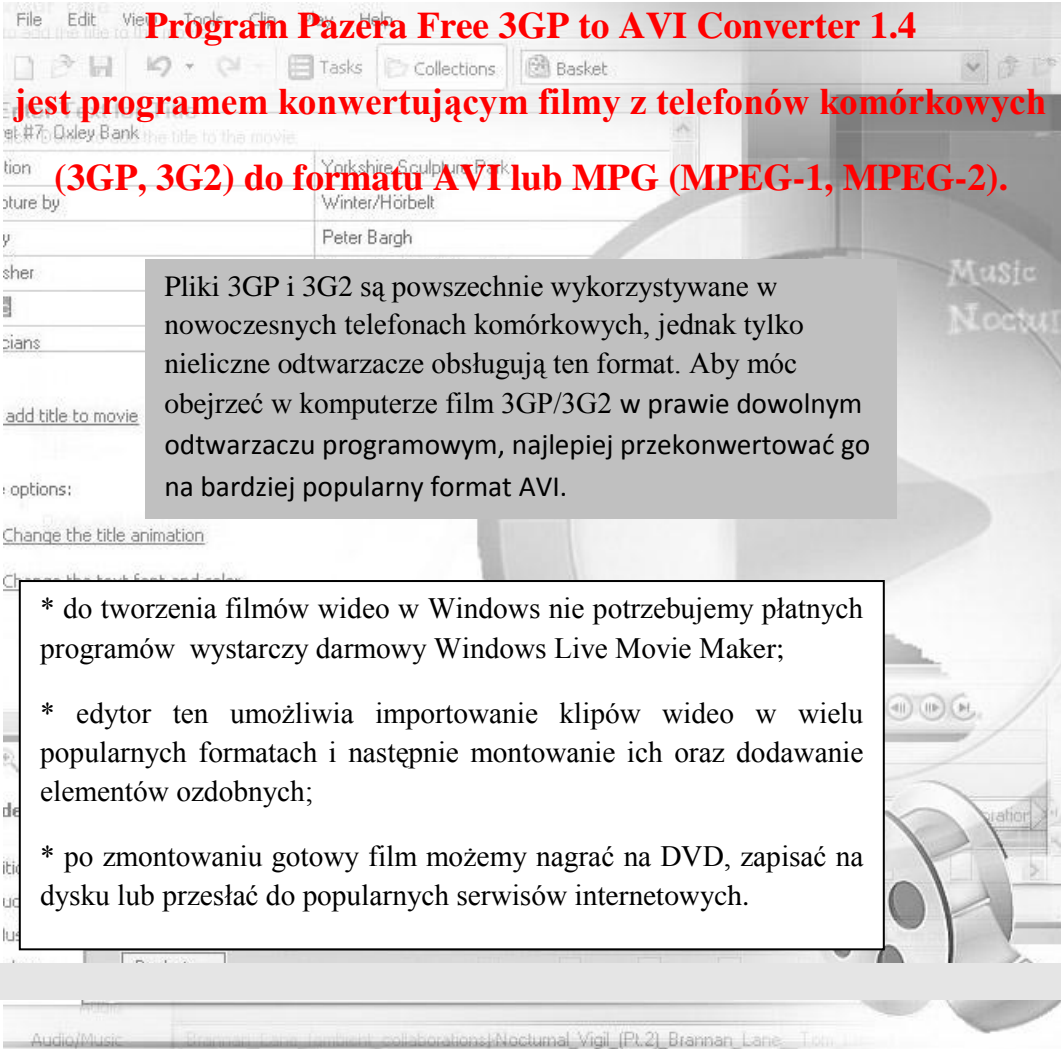
Zastosowań programu jest wiele, zaczynając od tworzenia kompletnych utworów, kreowaniu podkładów, łączenia ich z wokalem, a kończąc na miksowaniu już gotowych projektów. Pomimo olbrzymich możliwości wbrew pozorom narzędzie jest proste w użyciu, doskonale nadając się do amatorskiego i w pełni profesjonalnego tworzenia muzyki wielokanałowej. W pierwszym przypadku z pomocą przychodzą gotowe szablony, znacznie ułatwiające pracę z programem.

Praca z FL Studio opiera się wokół dopracowanego sekwencera, obsługującego m.in. system MIDI (Musical Instrument Digital Interface).

Po utworzeniu nowego projektu od razu możemy przystąpić do tworzenia wielokanałowych linii melodycznych, podkładów, nagrywania za pośrednictwem mikrofonu głosu, nakładania gotowych sampli, efektów itp.

WINDOWS MOVIE MAKER

Windows Movie Maker służy do tworzenia i edycji filmów. Jest łatwym w użyciu narzędziem umożliwiającym amatorskie tworzenie filmów. Materiał źródłowy możemy wczytywać z pliku lub przechwytywać z zewnętrznego źródła (obsługiwane są zarówno cyfrowe kamery DV, jak i urządzenia analogowe np. karty telewizyjne), a podczas obróbki filmu dołączać ilustracje, dodawać efekty specjalne, podkład muzyczny i narrację.

Program Pazera Free 3GP to AVI Converter 1.4
jest programem konwertującym filmy z telefonów komórkowych (3GP, 3G2) do formatu AVI lub MPG (MPEG-1, MPEG-2).

Pliki 3GP i 3G2 są powszechnie wykorzystywane w nowoczesnych telefonach komórkowych, jednak tylko nieliczne odtwarzacze obsługują ten format. Aby móc obejrzeć w komputerze film 3GP/3G2 w prawie dowolnym odtwarzaczu programowym, najlepiej przekonwertować go na bardziej popularny format AVI.

- * do tworzenia filmów wideo w Windows nie potrzebujemy płatnych programów wystarczy darmowy Windows Live Movie Maker;
- * edytor ten umożliwia importowanie klipów wideo w wielu popularnych formatach i następnie montowanie ich oraz dodawanie elementów ozdobnych;
- * po zmontowaniu gotowy film możemy nagrać na DVD, zapisać na dysku lub przesłać do popularnych serwisów internetowych.

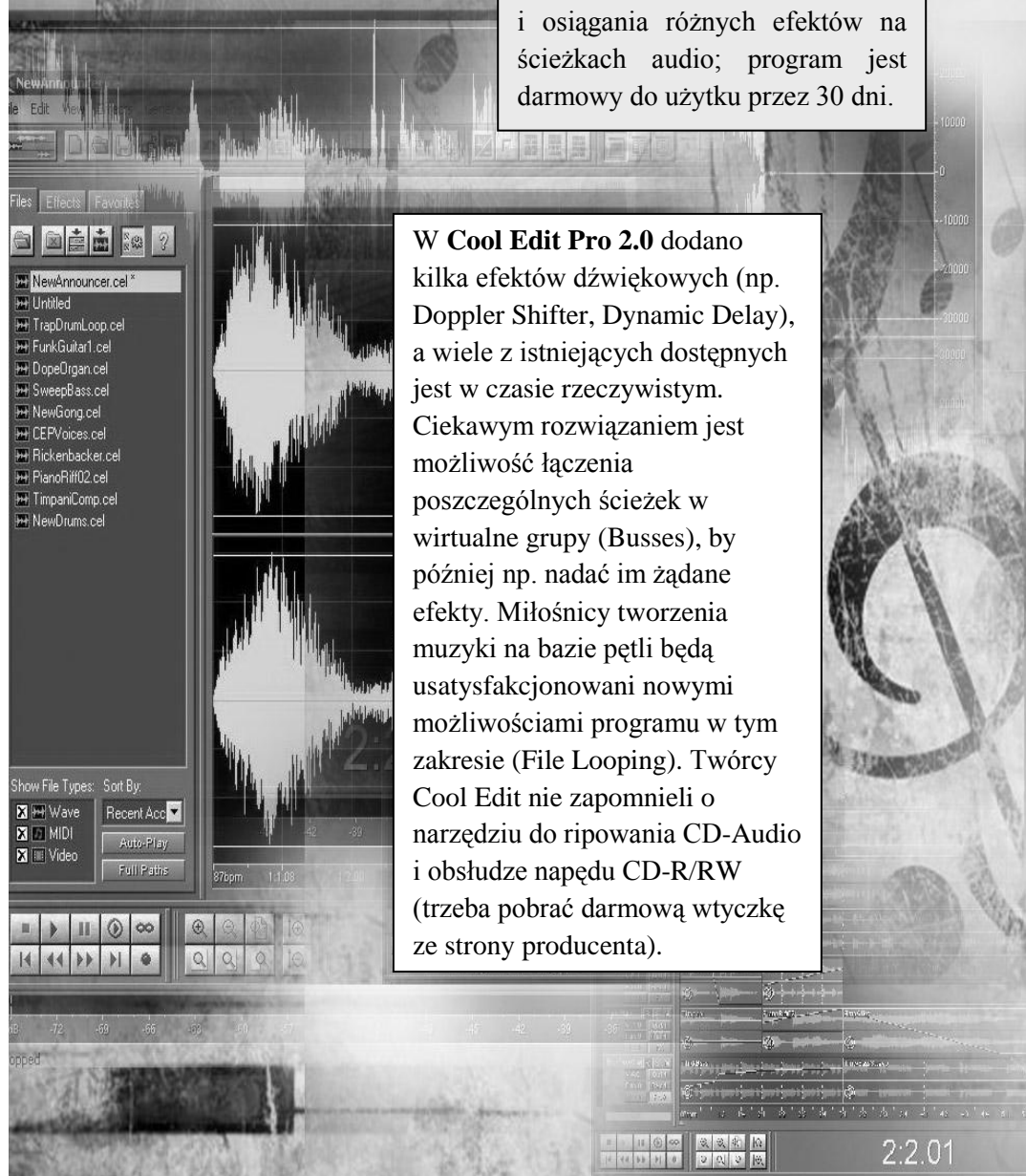
KOLAŻ MUZYCZNY

Cool Edit Pro nauczy Cię montować muzykę!

Program Cool Edit Pro

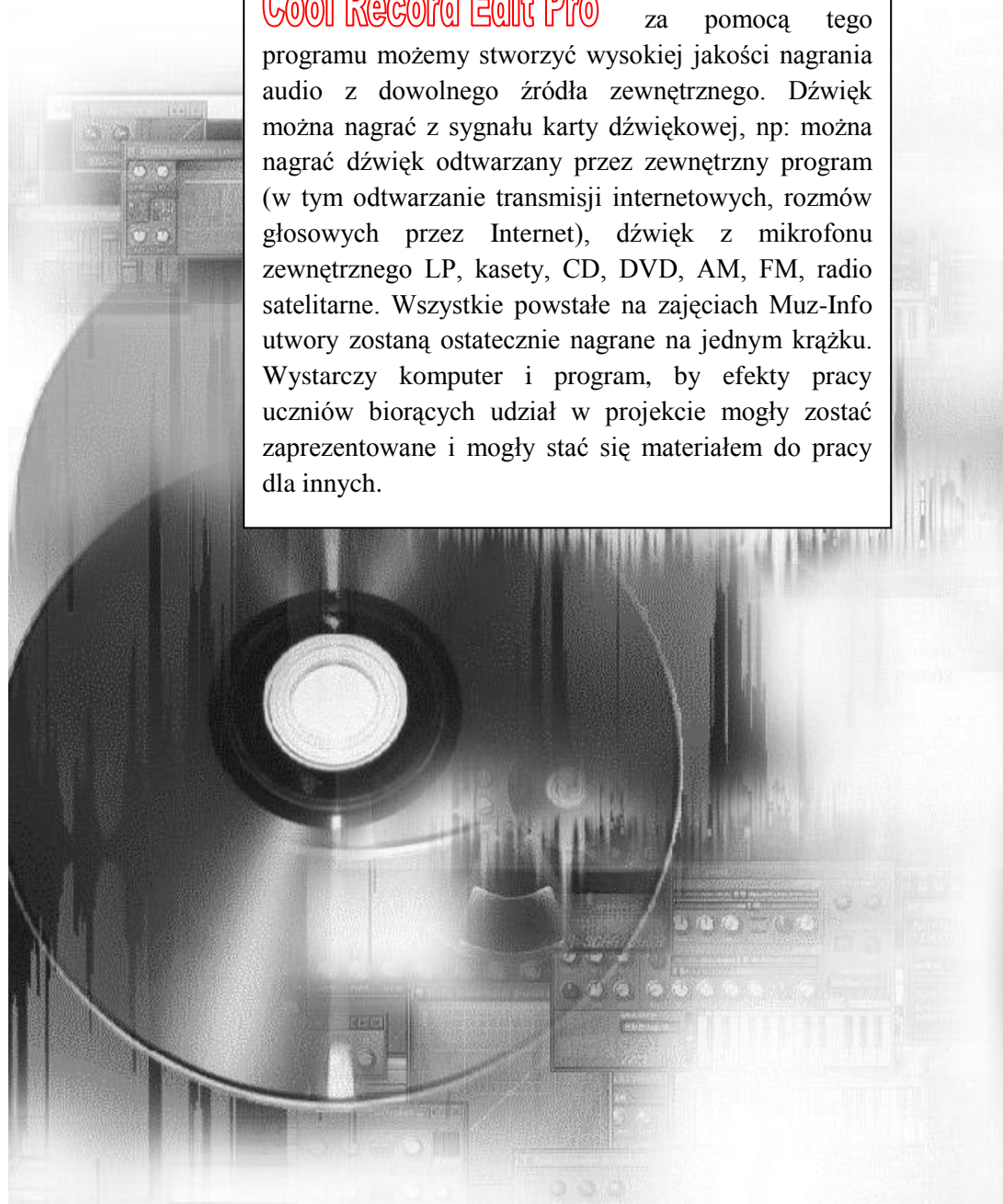
służący przede wszystkim do edycji (wycinanie, wklejanie fragmentów dźwięków itp.) i osiągania różnych efektów na ścieżkach audio; program jest darmowy do użytku przez 30 dni.

W Cool Edit Pro 2.0 dodano kilka efektów dźwiękowych (np. Doppler Shifter, Dynamic Delay), a wiele z istniejących dostępnych jest w czasie rzeczywistym. Ciekawym rozwiązaniem jest możliwość łączenia poszczególnych ścieżek w wirtualne grupy (Busses), by później np. nadać im żądane efekty. Miłośnicy tworzenia muzyki na bazie pętli będą usatysfakcjonowani nowymi możliwościami programu w tym zakresie (File Looping). Twórcy Cool Edit nie zapomnieli o narzędziu do ripowania CD-Audio i obsłudze napędu CD-R/RW (trzeba pobrać darmową wtyczkę ze strony producenta).

PRODUKCJA WŁASNEJ PŁYTY

Cool Record Edit Pro za pomocą tego programu możemy stworzyć wysokiej jakości nagrania audio z dowolnego źródła zewnętrznego. Dźwięk można nagrać z sygnału karty dźwiękowej, np: można nagrać dźwięk odtwarzany przez zewnętrzny program (w tym odtwarzanie transmisji internetowych, rozmów głosowych przez Internet), dźwięk z mikrofonu zewnętrznego LP, kasyty, CD, DVD, AM, FM, radio satelitarne. Wszystkie powstałe na zajęciach Muz-Info utwory zostaną ostatecznie nagrane na jednym krążku. Wystarczy komputer i program, by efekty pracy uczniów biorących udział w projekcie mogły zostać zaprezentowane i mogły stać się materiałem do pracy dla innych.

NOTATKI UCZNI

